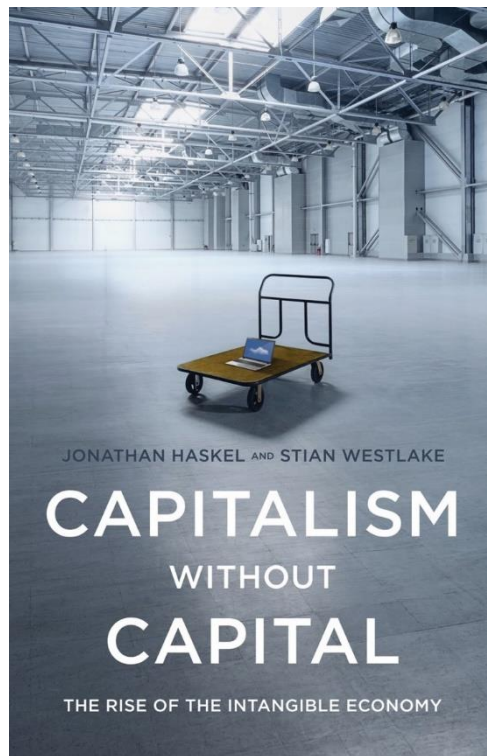

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

CAPITALISM WITHOUT CAPITAL: The Rise of the Intangible Economy

---

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.ทองโรจน์ อ่อนจันทร์¹

By Jonathan Haskel and Stian Westlake, 2018. Princeton University Press,
Princeton & Oxford.

---

¹ นายกสมาคมเศรษฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

President, The Economic Association of Kasetsart University E-mail: onchant@gmail.com

หนังสือทางเศรษฐศาสตร์ที่กำลังได้รับความสนใจจากนักเศรษฐศาสตร์ นักธุรกิจ และผู้กำหนดนโยบายของประเทศเป็นอย่างมากในช่วงเวลาหลังๆ และได้รับการยกย่องว่าเป็นหนังสือดีแห่งปีจากหลายหน่วยงาน เช่น The Economist, Blackwell, และ Financial Times เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการยอมรับและรับรองคุณภาพที่กว้างขวางอย่างยิ่ง จุดเน้นของหนังสือเล่มนี้คือการเริ่มต้นและความสำคัญของสินทรัพย์ที่มองไม่เห็นหรือสัมผัสไม่ได้ (Intangible Assets) นั่นก็คือหนังสือที่มีชื่อน่าสนใจว่า Capitalism without Capital: The Rise of the Intangible Economy ที่พิมพ์จำหน่ายในปี 2018 ผู้เขียนสองคนคือ ศาสตราจารย์ Jonathan Haskel ซึ่งเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่ Imperial College, Business School อีกคนหนึ่งคือ Dr. Stian Westlake ซึ่งเป็น Senior Fellow ที่ NESTA มูลนิธิระดับชาติทางนวัตกรรมของอังกฤษ ทั้งสองท่านได้รับรางวัล Indigo Price ในปี ค.ศ. 2017 งานวิจัยที่สำคัญที่ได้รับการยอมรับและยกย่องทางวิชาการเป็นอย่างมากก็คือ การประเมินค่า และบทบาทของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน นับได้ว่าเป็นผู้บุกเบิกงานวิชาการและนโยบายทางด้านนี้ที่โดดเด่นมานาน

สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนสมควรจะได้รับความสนใจมากขึ้นจากผู้เกี่ยวข้องในหลายด้านมากกว่าเท่าที่ผ่านมาก็เพราะเมื่อตอนต้นศตวรรษที่ 21 อันเป็นสมัยของเศรษฐกิจดิจิทัลนั้น นักเศรษฐศาสตร์ทั้งสองท่านนี้ได้เน้นออกมาว่า ได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญเกิดขึ้นในแนวโน้มเศรษฐกิจระยะยาวของประเทศที่พัฒนาแล้ว (เช่น อังกฤษ อเมริกา และยุโรป) นั่นก็คือ มูลค่าของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนมากกว่ามูลค่าของสินค้าที่มีตัวตน ซึ่งเป็นสินทรัพย์ประเภทดั้งเดิมของเศรษฐกิจโลก อันได้แก่ ที่ดิน โรงเรือน และเครื่องจักร เป็นต้น ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานะทางเศรษฐกิจนี้มีนัยอันสำคัญยิ่งต่อเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจของประเทศที่พัฒนาแล้วต่างๆ

ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงในเรื่องความสำคัญของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน ซึ่งได้จากงานวิจัยที่สำคัญของ Charles Hulten (2010)² ผู้วิเคราะห์บัญชีทางการเงินของบริษัทไมโครซอฟท์ (Microsoft) ที่โด่งดังยิ่งในปัจจุบัน Hulten พบว่าสินทรัพย์ประเภทดั้งเดิมหรือมีตัวตนมีมูลค่าเพียง 3,000 ล้านดอลลาร์ หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ 4 ของสินทรัพย์ทั้งหมดของไมโครซอฟท์และคิดเป็นเพียงร้อยละ 1 ของมูลค่าตลาดทั้งหมด ข้อเท็จจริงนี้ถือว่าเป็นตัวอย่างที่เด่นชัดของทุนนิยมยุคปราศจาก (สินค้า) ทุน (CAPITALISM without CAPITAL) ซึ่งเป็นชื่อของหนังสือที่จะให้ความเข้าใจและวิเคราะห์ถึงบทบาทและความสำคัญของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนที่แม้แต่ Bill Gates ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งสำคัญของ Microsoft ยังกล่าวว่า “เศรษฐกิจโลกในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมากจนโมเดลเก่าๆ ไม่สามารถอธิบายได้.....นโยบายและกฎเกณฑ์ทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ ยังตามไม่ทันหนังสือเล่มนี้จะให้คำอธิบายที่ดีที่สุดที่ข้าพเจ้าได้พบเห็นมา”(Bill Gates, 2018)³

หนังสือเล่มนี้เริ่มต้นด้วยการให้คำจำกัดความของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนว่า “เป็นบางสิ่งบางอย่างที่คุณสัมผัสไม่ได้ (something you can't touch)” แต่ความหมายที่ควรจะใช้ได้ในการศึกษาเกี่ยวกับการลงทุนในสินทรัพย์ประเภทนี้ ผู้เขียนได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท และแต่ละประเภทจะบอกถึงชนิดของสินทรัพย์ทุนที่แตกต่างกันโดย ประเภทแรก เป็นการลงทุนทางคอมพิวเตอร์ (Computerized Investment) เช่น ซอฟต์แวร์ (Software) และฐานข้อมูล (Database) ประเภทที่ 2 คือ ทรัพย์สินนวัตกรรม (Innovative Property) เช่น การวิจัย

² Hulten, Charles, 2010, Decoding Microsoft: Intangible Capital as a Source of Company Growth, <https://www.ssrn.com>

³ Gates, Bill, Not Enough People are Paying Attention to this Economic Trend 2018 (Book Review)

และพัฒนา (R&D) การพัฒนาสินค้าและบริการ (Product And Service Development) และประเภทที่ 3 คือ สมรรถนะทางเศรษฐกิจ (Economic Competencies) เช่น ยี่ห้อ (Brand Names) โมเดลทางธุรกิจ และการอบรมระดับองค์กร (Organization-level Training)

ในบทนำของหนังสือ ผู้เขียนได้เน้นแนวคิดและความสำคัญของการลงทุน (Investment) เป็นพิเศษ ซึ่งเป็นเรื่องของการระดมทุนเพื่อใช้เป็นปัจจัยการผลิต เท่าที่ผ่านมาในอดีต นักเศรษฐศาสตร์จะวัดการลงทุนโดยเน้นการลงทุนในสินค้าที่มีตัวตนและสัมผัสได้เป็นสิ่งสำคัญ (ที่ดิน โรงงาน และเครื่องจักร) อย่างไรก็ตาม ในยุคของเศรษฐกิจดิจิทัลหรือในศตวรรษที่ 21 การที่สินทรัพย์ของบริษัทอย่างไมโครซอฟท์จะมีมูลค่าได้มากมายขนาดนั้นก็เพราะสัดส่วนและการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ประเภทที่ไม่มีตัวตน อันเกิดจากการลงทุนในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D) ซึ่งเน้นการออกแบบสินค้า การสร้างแบรนด์ หรือยี่ห้อห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chains) และการลงทุนในทุนมนุษย์ (Human Capital) ที่ได้สะสมขึ้นมาโดยกิจกรรมการศึกษาอบรม (Training) เป็นต้น แม้ว่าสินทรัพย์ดังกล่าวนี้จะไม่มีตัวตนเหมือนตึกที่ทำการของไมโครซอฟท์ หรือ Servers ต่างๆ แต่ธุรกิจนี้ก็ยังมีลักษณะของการลงทุน กล่าวคือ บริษัทจะต้องใช้เวลา และเงินเพื่อดำเนินการ และกิจกรรมเหล่านี้ก็สร้างมูลค่าในช่วงเวลาที่ดำเนินการ โดยบริษัทเป็นผู้ได้ผลประโยชน์ อย่างไรก็ตามธุรกิจต่างๆ เหล่านี้ โดยปกติจะไม่ปรากฏในงบดุลของบริษัทหรือแม้งบดุล หรือบัญชีระดับประเทศ เนื่องจากนักบัญชีและนักสถิติ ยังไม่ถือว่า การใช้จ่ายในสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนเป็นการลงทุน แต่นับเป็นค่าใช้จ่ายรายวันเท่านั้น

ความคิดเห็นหรือข้อโต้เถียงของ Haskel และ Westlake ที่สำคัญก็คือ ความเปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมมาเป็นเศรษฐกิจแบบใหม่ แบบสินทรัพย์ไม่มีตัวตนนั้นมีความสำคัญหลายอย่าง ยิ่งไปกว่านั้นเศรษฐกิจแบบทุนที่ไม่มีตัวตนมีคุณสมบัติทางเศรษฐกิจหรือลักษณะที่แตกต่างจากเศรษฐกิจแบบทุนที่มีตัวตน และได้ใช้ลักษณะที่แตกต่างกันนั้นอธิบาย และสร้างความเข้าใจถึงปัญหาการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ชะงักหรือสภาวะความเสื่อมถอยเรื้อรัง (Secular Stagnation)⁴ ความเหลื่อมล้ำและอุปสรรคด้านการเงิน และด้านนโยบายสาธารณะที่เกิดขึ้น ทั้งนี้โดยอาศัยการอธิบายให้เห็นภาพของความเปลี่ยนแปลงจากตัวอย่างที่เกิดขึ้นในโลกธุรกิจ และจากข้อมูลทางเศรษฐกิจมหภาค ซึ่งตัวอย่างที่ผู้เขียนนำมาเสนอนั้นคลุมธุรกิจหลายๆ ด้านรวมทั้งธุรกิจการออกกำลังกาย ที่ประกอบไปด้วยทุนทางกายภาพและทุนที่ไม่มีตัวตน อันรวมถึงการสร้างแบรนด์ และการออกแบบการอบรม เป็นต้น

ผู้เขียนได้ให้ความสำคัญและอธิบายถึงลักษณะที่แตกต่างหรือไม่ปกติทางเศรษฐกิจของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน ซึ่งมีอยู่ 4 ประการ หรือลักษณะ 4S's อันรวมถึง

1. Scalability หรือการขยายตัวทางธุรกิจได้รวดเร็วมากกว่าธุรกิจที่อาศัยสินทรัพย์ที่มีตัวตน เนื่องจากสามารถใช้ซ้ำๆ และเพิ่มปริมาณในสถานที่อื่นๆ ได้ในเวลาเดียวกัน ซึ่งแตกต่างจากสินทรัพย์ที่มีตัวตน

⁴ กรณีของญี่ปุ่นที่เกิดขึ้นมาหลายปีแล้วมักจะถูกหยิบยกมาเป็นตัวอย่างเสมอ จนมีคำกล่าวว่า “ญี่ปุ่นเป็นแชมป์โลกของ Secular Stagnation” แม้รัฐบาลญี่ปุ่นจะออกมาตรการทางนโยบายมาหลายอย่าง แต่ก็ยังไม่มีการที่เศรษฐกิจญี่ปุ่นจะหลุดจากภาวะนี้เสียที และดอกเบี้ยคุณภาพญี่ปุ่นก็ยังมีค่าติดลบอยู่ในปัจจุบัน ผู้สนใจเรื่องนี้อาจศึกษาเพิ่มเติมจากงานของ Fukao, Kyoji (2015), <https://econpapers.repec.org/RePEc:eti:dpaper:15124>. (โดยผู้วิจารณ์)

Scalability มีความสำคัญในเศรษฐกิจปัจจุบันและทำให้ธุรกิจของบริษัท เช่น Google Facebook และ Microsoft ประสบความสำเร็จ และในขณะเดียวกันก็สร้างกำแพงกันคู่แข่งของบริษัทเหล่านี้ด้วย

2. Sunk cost หมายความว่า สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนที่ขายออกไปไม่ได้ (นอกจากประเภททรัพย์สินทางปัญญา) ลักษณะเช่นนี้สร้างปัญหาในการลงทุน เพราะต้นทุนที่ไม่สามารถจะครอบคลุมได้นั้นจะยากต่อการจัดหาเงินทุน เนื่องจากขาดหลักประกัน (Collateral) ในการกู้ยืมเงิน

3. Spillover หมายถึง การกระจายประโยชน์ให้กับธุรกิจอื่นๆ เช่น สินทรัพย์ทางความรู้ที่อาจถูกเลียนแบบได้ง่าย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อคู่แข่ง หรือแบรนด์และการตลาด รวมทั้งการเลียนแบบ การฝึกอบรม พนักงาน เป็นต้น

4. Synergies การสร้างประโยชน์ให้มากขึ้นเมื่อนำไปผสมกันเนื่องจากความคิดของบริษัทอย่างหนึ่ง (Ideas) และความคิดอื่นๆ ทั้งหลายโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสามารถที่จะร่วมหรือผสมกันได้ เช่น กรณีของนวัตกรรมเปิด (Open Innovation) ที่เมื่อบริษัทหนึ่งได้รับผลตอบแทนเพิ่มขึ้นจากการใช้ร่วมโดยตรงกับความรู้ใหม่จากแหล่งนอกบริษัทนั้น ซึ่งมักจะเป็นตัวผลักดันสำคัญของทุนที่ไม่มีตัวตนทั้งในเศรษฐกิจระดับชาติ และระดับท้องถิ่น

ผู้เขียนทั้งสองท่านเห็นด้วยว่าลักษณะทั้งสองของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน อาจสร้างลักษณะทั่วไปสองประการ นั่นคือ ความไม่แน่นอน (Uncertainty) และการถูกโต้แย้ง (Contentedness) โดยลักษณะของสินทรัพย์นี้ย่อมจะมีความไม่แน่นอนได้มากกว่าสินทรัพย์ที่มีตัวตน เช่นเดียวกับการโต้แย้งหรือถกเถียง เนื่องจากการขาดความชัดเจนในหลายๆ ด้าน เช่น ด้านระเบียบหรือกฎหมายเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของในสินทรัพย์ และสิทธิบัตร (Patent) เป็นต้น

Haskel และ Westlake เห็นว่า การใช้จ่ายในสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนมีบทบาทสำคัญในแนวโน้มที่เกิดขึ้นเมื่อเร็วๆ นี้เกี่ยวกับปัญหา Secular Stagnation ข้อเท็จจริงที่ว่าการลงทุนทางธุรกิจอยู่ในระดับต่ำอย่างต่อเนื่อง ทั้งๆ ที่แนวโน้มเศรษฐกิจชี้ว่ามันควรจะสูงขึ้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าสาเหตุของความตกต่ำทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นบางส่วนเกิดจากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตนไปเป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ปี 1990s เนื่องจากสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนสามารถขยายกิจการได้ (Scale Up) บริษัทขนาดใหญ่และมีกำไรสูงต่างๆ อาจจะแยกตัวเองจากคู่แข่งที่ไม่ค่อยประสบความสำเร็จ และเนื่องจากสินทรัพย์เหล่านี้ไม่ได้นำมารวมไว้ในบัญชี กำไรและผลผลิตภาพที่วัดออกมาจะยังสูง นอกจากนั้นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ ทำให้เกิด Spillover น้อย อันมีผลให้มีการ Scale Up หรือ ขยายตัวน้อยลง ซึ่งในที่สุดก็จะมีผลทำให้ผลผลิตภาพปัจจัยรวม (Total Factor Productivity) เพิ่มช้าลง

ผู้เขียนให้ความเห็นต่อไปด้วยว่า การเพิ่มขึ้นของ Synergies และ Spillovers จากสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน อาจจะมีผลต่อความไม่เท่าเทียมกันในด้านรายได้และด้านความมั่งคั่ง (Wealth) และความไม่เท่าเทียมกันระหว่างบริษัทที่แข่งขันกัน รวมทั้งอาจเพิ่มความแตกต่างระหว่างเงินเดือนหรือค่าจ้างของพนักงานบริษัทด้วย นอกจากนั้นเนื่องจากเมืองต่างๆ (Cities) เป็นที่ซึ่ง Synergies และ Spillover มักจะเกิดขึ้น การเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนจะทำให้เมืองต่างๆ นำอยู่อาศัยมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ราคาของบ้านในเขตสำคัญต่างๆ ของเมืองสูงขึ้น

ปัญหาอีกอย่างหนึ่งที่ผู้เขียนเห็นว่าอาจจะเกิดขึ้นจากการลงทุนในสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน นั่นคือ การลงทุนทางโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ที่ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในเรื่องบริการการขนส่งสาธารณะ หรือสถานที่สำหรับกิจกรรมทางสังคมที่จะทำให้งานด้านเศรษฐกิจของเมืองประสบความสำเร็จ ในขณะเดียวกันเทคโนโลยีข่าวสารสนเทศก็มีความจำเป็น ยิ่งไปกว่านั้นผู้เขียนยังชี้ถึงความต้องการโครงสร้างพื้นฐานทางสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน ซึ่งรวมถึงการสร้างมาตรฐาน (Standards) และ บรรทัดฐาน (Norms) รวมทั้งรากฐานของความไว้วางใจ (Trust) และทุนทางสังคม (Social Capital)

Haskel และ Westlake กล่าวถึงประเด็นหลัก 5 ประการที่ผู้กำหนดนโยบายกำลังเผชิญอยู่ในเศรษฐกิจแบบสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน ซึ่งรวมถึง 1) เนื่องจากสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนจะเผชิญกับปัญหาของการโต้แย้ง ผู้เขียนคาดว่า เศรษฐกิจในลักษณะนี้จะให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อกรอบของ IP แต่การกำหนดกรอบดังกล่าวนี้ให้อยู่ในเกณฑ์ดีและมีประสิทธิภาพจะเป็นงานใหญ่ที่จะดำเนินการ 2) การสร้างสภาวะของความคิด (ตามแนวของ Synergies) ควรจะเป็นวัตถุประสงค์สำคัญของผู้กำหนดนโยบาย ความท้าทายที่สำคัญจะรวมถึงการกระตุ้นให้มีการพัฒนาเมืองที่มีประสิทธิภาพ และการวิจัยรูปแบบใหม่ของความร่วมมือและการสื่อสาร 3) ความท้าทายเกี่ยวกับตลาดการเงิน (Financial Markets) และการลงทุนในระดับต่ำในการลงทุนที่ขยายขนาดได้ การลงทุนในสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนที่มีทุนจมจะต้องมีการดำเนินการ ผู้เขียนหวังด้วยว่าในเศรษฐกิจแบบทุนที่ไม่มีตัวตนที่กำลังดำเนินไปด้วยดีนั้น ควรจะมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในด้านกลไกทางการเงินอันจะทำให้การเงินที่เกี่ยวข้องเป็นไปได้โดยสะดวกขึ้น พร้อมๆ กับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมทางธุรกิจ 4) เนื่องจากการยากที่ธุรกิจส่วนมากจะคาดการณ์ด้านผลตอบแทนของการลงทุนเกี่ยวกับทุนต่างๆ ในเศรษฐกิจสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน ผู้เขียนคาดหวังว่าจะมีการลงทุนโดยรัฐบาลโดยเฉพาะด้าน R&D ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะต้องอาศัยรัฐบาลที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพด้วยและ 5) รัฐบาลจะต้องหาทางที่จะจัดการปัญหาความเหลื่อมล้ำ และการแบ่งแยกทางสังคม ซึ่งมักจะเกิดขึ้นกับระบบที่เป็นแบบสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน การที่จะจัดการกับปัญหาที่สำคัญนี้ เพื่อให้ Spillovers และ Synergies ทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด จะต้องมีสถาบันทางสังคมที่มีประสิทธิภาพและความไว้วางใจ (Trust) ในระดับสูง

หนังสือเล่มนี้นำเสนอแนวโน้มและลักษณะของระบบเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบัน และสิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้เปลี่ยนโลกไปในทิศทางที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกำลังต้องปรับตัวอย่างรีบเร่ง แม้ว่าจะยังมีปัญหาที่หลายคนยังไม่ตระหนักและเข้าใจ บทบาทของผู้ตัดสิน หรือกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจมีความสำคัญยิ่งดังที่ผู้เขียนได้ชี้ออกมาค่อนข้างชัดเจนแล้ว

ปัญหาที่ยังไม่มีการปรับปรุงแก้ไขและยังจะต้องทำกันอีกมาก โดยเฉพาะในระดับประเทศคงจะเกี่ยวกับการวัดมูลค่า (Measurement) ของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และยุโรป ปัญหานี้ได้รับความสนใจมากขึ้น อย่างไรก็ตามในประเทศที่กำลังพัฒนา (รวมทั้งประเทศไทย) ความพยายามด้านนี้ยังคงไม่เพียงพอที่ทำให้รายได้ประชาชาติและงบดุลของบริษัทโดยเฉพาะบริษัทขนาดใหญ่ให้ภาพมูลค่าของสินทรัพย์ประเภทนี้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากขึ้น นักวิชาการควรจะมีบทบาทที่สำคัญโดยเฉพาะในประเด็นของวิธีการที่จะใช้ในการวัดมูลค่าของสินทรัพย์ต่างๆ ที่สำคัญและกำลังมีบทบาทมากขึ้นทางเศรษฐกิจ ความยุ่งยากของการตีความและการกำหนดมูลค่าของทรัพย์สินบางประเภท เช่น

แบรนด์หรือยี่ห้อ การวิจัยและพัฒนา การออกแบบ และสิทธิบัตร เป็นต้น ความก้าวหน้าและประสบการณ์ในเรื่องการวัดมูลค่าของสินค้าที่ไม่มีตัวตนในประเทศที่พัฒนาแล้วน่าจะเป็นประโยชน์สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา

บทเรียนจากหนังสือเล่มนี้น่าจะเป็นประโยชน์สำหรับประเทศไทยหลายอย่าง สิ่งที่น่าสนใจเป็นพิเศษน่าจะรวมถึงนโยบายที่เกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางรายได้ และการเติบโตทางเศรษฐกิจ การลงทุนของรัฐในด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการเติบโตของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน การพัฒนา และปรับปรุงสินทรัพย์บางประเภท เช่น สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ และเครื่องหมายทางการค้า เป็นต้น

ผู้วิจารณ์เห็นว่าหนังสือ Capitalism without Capital เป็นหนังสือเล่มใหม่ทางเศรษฐศาสตร์ที่น่าสนใจมาก หัวข้อและประเด็นที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนอาจจะค่อนข้างใหม่และนักศึกษา หรือแม้แต่นักวิชาการทั่วๆ ไปยังไม่คุ้นเคย อ่านหนังสือเล่มนี้แล้วจะได้รับความรู้และความเข้าใจโดยเฉพาะผู้เขียนทั้งสองท่านเป็นนักวิจัยและนักวิชาการที่มากด้วยความรู้และประสบการณ์ อีกทั้งยังสามารถถ่ายทอดในหนังสือที่อ่านเข้าใจง่าย และผู้อ่านจะรู้สึกว่าได้เรียนรู้เกี่ยวกับแนวโน้มระยะยาวของเศรษฐกิจโลก (แม้ว่าจะเป็นเรื่องราวของประเทศที่พัฒนาแล้วก็ตาม) ที่สำคัญยิ่ง และมีความเข้าใจมากขึ้นถึงเศรษฐกิจรูปแบบใหม่ (New Economy) หรือเศรษฐกิจแห่งความรู้ (Knowledge Economy) ซึ่งถือเป็นแนวโน้มและกระแสที่กำลังได้รับความสนใจมากขึ้นในปัจจุบัน